

Nehézipari Műszaki Egyetem - MEAFC
Marcel Loubens Barlangkutató Szakcsoport

ÉVKÖNYV 1976.

(Az egykor tervezett, de meg nem jelent évkönyv kéziratái)

Összeállította: Lénárt László

Szerzők: Burdiga Ottó, Erdei Péter, Láner Olivér, Lénárt László, Szabó József, Szabó Károly,
Szeremley Szabolcs, Szombati Veronika, Tokár Ferenc, Tóth Zoltán, Vincze Ferenc

Fotóanyag:

Gépelés:

Rajzolta:

- Kapják: 1. Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
2. Országos Természetvédelmi Hivatal
3. Bükki Nemzeti Park
4. MEAFC
5. Marcel Loubens Barlangkutató Szakcsoport irattára
6. Létrási kutatóház

Miskolc, 1976-77.

Elektronikus változat: Kovács Attila, Lénárt Emese - 2004.

Tartalomjegyzék

Beköszöntő

Az MKBT Észak-magyarországi Területi Szervezete Létrási-Vizes-barlang
Munkabizottságának 1976. évi jelentése

Az Anna-(Petőfi Sándor-)mésztufabarlang térképezési, biztonsági és kopogózási
munkálatai

Létrási tábor

Továbbképző tanfolyam

Pénzügyi helyzetünk 1976-ban

Az Útmenti-barlang feltárása

A nyárújhegy MEKK-barlang

A Kőlyuk-galya zsombolya

Lengyelekkel a Bükkben

Zsomboly a hegytetőn

Az MKBT XXI. Országos Vándorgyűlése

A Tési-fennsíkon

Túránk az egri várban

Az Ardói-barlangban (Szlovákia) jártam fotózni

Lubanska Wiprawa 1976.

Hogyan lettem barlangkutató

Beköszöntő
avagy a jó példa is lehet ragadós

1976. december 18-án a székesfehérvári Alba Regia Barlangkutató Csoport vendégei voltunk a Tési-fennsíkon.

A barlangok elhelyezkedése, jellegzetessége, nagysága és szépségei mellett a csoport és kutatás-dokumentálás kapcsolata volt az, ami nekünk szemet szúrt, és rendkívül kellemesen meglepett. Hogy miért?

Megérkezésünk után igen hosszasan elbeszélgettünk a tevékenységükről, terveikről, nehézségeikről. Az elmondottak igazolására elővették és megmutatták az évkönyv-sorozatukat, mely az 1960-as évek elejétől napjainkig folyamatosan kitűnően reprezentálta a csoport igen széleskörű működését.

Ez évkönyvükben lapozva, azokat tanulmányozva elhatároztuk, hogy ezt mi is meg tudjuk, sőt, meg is fogjuk csinálni. Ha netán néhány év múlva vendégeink lesznek, így mutatni tudunk valamit. Talán az évkönyveink jó bevezetők lesznek a barlangjainkhoz. S azt hiszem, ez elsősorban rajtunk múlik.

Tés-Miskolc, 1976. december

Lénárt László

**Az MKBT Észak-magyarországi Területi Szervezete Létrási-Vizes-barlang
Munkabizottságának 1976. évi jelentése**

1. Történeti áttekintés

A Létrási-Vizes-barlangban 1971. március 21-n állítottuk be az első csepegésmérésre szolgáló edényeket, valamint a lég és vízhőmérőket. Ettől az időtől kezdve (kis megszakításokkal ugyan) folyamatos mérési adataink vannak. 1976-ban munkabizottság alakult a mérések további folytatására. Vezetője Lénárt László lett, tagjai pedig a Marcel Loubens Barlangkutató Szakcsoport teljes tagsága. A mérésekből származó évi 20.000 Ft bevételt (a VITUKI vásárolja meg az adatainkat) teljes egészében a csoport kapja és használja fel.

2. Mérések

2.1. Csepegésmérés

Az MKBT országos felhívására indítottuk meg a fent jelzett időben. Ma hat helyen mérünk heti csepegéshozamokat. A mérőhelyek közül az 1-es és 4-es mérőpontok helye a mérések kezdetétől változatlan, míg a többi később állítottuk be, több mérőhely kipróbálása után. 1973-ban néhány hónapig a csepegésmérést a jelenlegi Főág, Patyolat-ág, Agyagfej-terem vonalon túl is kiterjesztettük (Dögszifon, Méhkas, Háromszög-terem, Z-ág).

Hosszas tárgyalások után a VITUKI 1975 januárjától megbízást adott csepegésmérésre a csoportnak.

Ez évben közel 260 adatot szereztünk méréseinkkel.

2.2. Léghőmérsékletmérés

A csepegésmérések megkezdésével egy időben állítottuk be (folyamatos mérésekre) az első hőmérőket.

Ma már 9 darab 0,1-0,2 °C-os beosztású műszer található a barlang fentebb említett szakaszán. A csepegésmérésekkel együtt, azokkal párhuzamosan folynak a mérések. A legtávolabbi mérőhely a Háromszög-terem, melynek hőmérőjét alkalmanként olvassuk le. Ez évben közel 420 mérési adat birtokába jutottunk.

2.3. Vízhőmérsékletmérés

A barlangban két helyen mérünk 0,5 °C pontosságú műszerekkel vízhőmérsékletet. A befolyó patak vízhőmérsékletét 1 °C-os pontossággal mérjük. A megfigyeléseket a csepegésméréssel együtt indítottuk.

Ez évben kb. 100 adatot rögzítettünk.

2.4. Denevérszámlálás

1975 novemberében feltűnt, hogy a denevércsoportok elhelyezkedése (megjelenése) eltér az addig észleltektől. Ettől kezdve mérési útvonalunkon rendszeresen figyeljük (írjuk), hogy az egyes helyeken hány denevér található.

Az idei évben kb. 400 adatot gyűjtöttünk.

3. A mérések számszerű értékelése

A közel 260 csepegésmérési, a 420 léghőmérsékleti, a 100 vízhőmérsékleti, a 400 denevérszám adat (össz.: kb. 1180 adat) észlelését a következők végezték:

Lénárt László	17
	leszállás
Csorba János	8 leszállás
Burdiga Ottó	7 leszállás
Gonda Gyula,	6-6
Mélypataki Zoltán	leszállás
Majoros Zsuzsa, Fáy	5-5
Márton	leszállás
Tóth Zoltán	4 leszállás

A 49 mérést 99 mérőszemély végezte. Összesen 34-en vettek részt a mérésekben, köztük 7 vendég.

4. Tevékenységünk eddigi publikációi:

- Bodri Gy. - Lénárt L.: : Cseppköveken és palás kőzetek hasadékain átfolyó víz vizsgálata (MHT Bors. Szerv. Hidrogeol. Szako. Ifjúsági Pályázata, II. hely, Miskolc, 1972.)
- Lénárt L.: Csepegésvizsgálat (NME TDK dolgozat I. hely, Miskolc, 1973.)
- Lénárt L.: Csepegésvizsgálat, hőmérséklet és légnyomásmérés a Létrási-Vizes-barlangban (NME TDK dolgozat III. hely, Miskolc, 1974.)
- Lénárt L.: Csepegésvizsgálat a Bükk-fennsíki Létrási-Vizes-barlangban (Fiatal Hidrológusok II. találkozója, 1974. május 23-24. Miskolc, pp. 5-17. MHT kiadvány)
- Lénárt L.: A Létrási-Vizes-barlang környezetében lévő mészkőösszlet hézagterfogata és áteresztőképessége (NME diplomatervezés, 1974, Miskolc)

- Lénárt L.: Klimatológiai mérések a Bükk-fensíkon lévő Létrási-Vizes-barlangban (Baradla 150 Nemzetközi Konferencia 1975. aug. 26-29. pp. 217-227, MKBT kiadvány, Budapest)
- dr. Juhász. A.: Beszámoló a "Beszivárgás karsztos területen" c. ankról - dr. Böcker T., Lénárt L., dr. Juhász A., előadáskivonatával (Hidr. Tájékoztató, 1976. pp. 65-67.)

5. Terveink

- Az eddigi mérések folytatása.
- Új barlangrészek v. barlangok bekapcsolása a mérőhálózatba, ha megfelelő segítséget, elsősorban hőmérőket, anyagi ösztönzést kapunk.
- Előadások tartása az elvégzett tevékenységről.

Lénárt László

Az Anna-(Petőfi Sándor-)mésztufabarlang térképezési, biztonsági és kopogózási munkálatai

A B.A.Z. megyei Idegenforgalmi Hivatallal évek óta jó kapcsolatunk van. A két lillafüredi barlangban szükséges apróbb-nagyobb munkákat a csoportunkkal végeztetik el, s így viszonylag jelentős pénzösszeghez jutunk. Ezeknek a megbízásoknak a keretében végeztük el a címben megjelölt munkákat.

1976. június hó y-án kezdtük meg ténykedésünket. Első lépésként a barlang teljes felülvizsgálatát végeztük el. Igen sok helyen jelentős mennyiségű kőzetanyagot kellett eltávolítanunk, amire a kopogózási tevékenység során kerítettünk sort. Ezt a műveletet a jelenleg kiépített és kiépítetlen szakaszokon egyaránt elvégeztük.

Kopogózás után a barlang teljes teodolitos felmérését is elvégeztük. Elkészítettük a barlang M=1:100-as léptékű, vízszintes vetületi térképét. Ezen bejelöltük a barlang rongálódási helyeit. Ezeket minősítettük, osztályoztuk, megszüntetésére vagy túraútvonalból való kiiktatására javaslatot készítettünk.

A teljes munka 1976. október hó y-ig tartott. Ez idő alatt összesen z alkalommal végeztünk munkát. Az összesen elvégzett munkaórák száma yxv. Csoportunkból x fő vett részt - különböző mértékben - a tevékenységünkben, valamint xvy fő vendégünk is besegített.

Az átlagos munkavégzésnél többet teljesítők neve és teljesítménye a következő (a név utáni törtszám számlálója a végzett munkaórát, a nevezője a munkavégzési alkalmat jelenti):

?	??
?	??

A térkép elkészítése Láner Olivér érdeme, akinek Lénárt László és Tokár Ferenc kismértékben segített. A mérnöki szakvéleményt Lénárt László készítette. A szervezési és tárgyalási munkákat is Lénárt László végezte. (E négy tevékenységi forma órában nehezen fejezhető ki, de a munka igen jelentős részét tette ki).

Munkálatainkért az Idegenforgalmi Hivatal 20.000 Ft-ot fizetett a MEAFC-nak, melytől a pénzt a belső pénzügyi szabályoknak megfelelően teljes egészében megkapjuk. Az összóraszámot figyelembe véve yxv Ft/óra volt a teljesítményünk. (Ha térképszerkesztés, mérnöki szakvélemény, szervezési és tárgyalási munkákra - óvatos becsléssel - yxv órát számítunk, úgy az átlagos munkadíj yxv Ft/órának felel meg.

Létrási tábor

Néhány éves kihagyás után a hagyományoknak megfelelő tábort szerveztünk nemzetközi kapcsolataink jegyében a létrási ház mellett.

Célunk: a feltérési munka folytatása, dokumentációs anyag készítése, lengyel és csehszlovák vendégeinknek megmutatni barlangjainkat.

Időpont: az összes körülményeket figyelembe véve legalkalmasabbnak a július 17. - augusztus 1. közötti időt tartottuk. (Ezt a meteorológiai körülmények nem igazolták teljesen.)

Résztevők: Igen sok színhelyről hívtunk külföldi vendégeket, és táborunk igen népes volt. Katowicéből Janusz Jakutek és 9 főnyi csapata. Zbigniew Biernaczki és 4 főnyi csoportja Czeszochowából. A zagani kutatók 11 fővel. A wroclavi kutatók Wiesław Klis vezetésével 4 fő, illetve Rimaszombatról 2 fő. A miskolci Marcel Loubens Barlangkutató Szakcsoport és hazai vendégei általában 10-15 fő. A tábor átlagos létszáma 50-52 fő, a szombati tábortúznél 55-60 fő a vendégekkel együtt. Külföldi vendég még a tábor utolsó napjaiban is érkezett.

A túrák: Számos kisebb-nagyobb munkahelyen folyt rendszeres munka, jelentős mértékben a vendégek részvételével. A túrák nagyobb része bemutató jellegű volt: István-lápa 2 csoport, Szepesi-barlang 3 expedíció 5-6 fővel.

Szerepelt a programban a Kiskőhíti-zsomboly és a Hársas-aknabarlang megtekintése is. Bontási munka a Cubákos II-ben folyt. A munkahelyen a bontás egyre nehezebb, mert a hasadék egyre szűkebb és levegőtlen. Az Útmenti-barlang bontását Tokár Ferencék folytatták tovább s néhány munkanap után egy igen szűk hasadékon sikerült bejutni egy alatta levő függőleges járatba. A későbbi mérés 50-60 m függőleges szakasz feltérását igazolta. (Szerk. megjegyzése: Hegyes-teber bontása.)

Az előzetes programban két külszíni kirándulás szerepelt.

Első alkalommal Létrás - Jávorkút - Nagymező - Bánkút - Petőfi kilátó - Jávorkút - Létrás útvonalon kb. 25-28 km. Ezen a túrán 25 fő vett részt.

A második kirándulást barlangok bejárásával kapcsoltuk össze. Létrás - Garadna - Jókai kilátó - Szamentu-barlang - Udvarkö - Kőlyukak - Lencsés-forrás - Garadna-patak - Létrás. Kb. 30-32 km. Ez alkalommal megnéztük a kicsi, de igen cseppkőgazdag Lengyel-barlangot.

A vendégek részére az utolsó napokra tapolcai és miskolci városnézési program szerepelt.

A tábor élményekben gazdag, mindannyiunk számára felejthetetlen volt. Az esti tábortüzeknél régi barátok elevenítették fel a nehéz és izgalmas barlangtúrák emlékeit, új barátságok és tervek születtek a jövőre. S az is eredmény, hogy hozzákezdünk egy új barlangász generáció neveléséhez.

Következtetések: Ilyen nagy létszámú tábor megszervezése az anyagiakon túlmenően számos problémát vet fel. A friss élelmiszer felszállítása 1-2 ember teljes munkáját leköti 2-3 naponként. A vendégek túlnyomó száma a hazaiakhoz képest gondot okozott. Nehéz volt a vendégeknek túravezetőt, programot biztosítani.

40-50 főre naponta főzni csak igen gondos és körültekintő munkával (s ez Kiss Attilánét dicséri) lehet ilyen körülmények között.

A fentieket a következő tábornak a szervezésénél feltétlen figyelembe kell venni a hatékonyabb munka érdekében.

Továbbképző tanfolyam

...

Láner Olivér

Pénzügyi helyzetünk 1976-ban

Pénzügyi helyzetünk 1976-ban nagyon jó volt. Bevételeink meghaladta az eddigi évek bevételeit, ugyanis 51.477,50 Ft volt. Kiindulási alapunk 1975-ről 23.980,80 Ft, így 75.458,30 Ft fölött rendelkezhattünk. A legtöbb pénzt egy térképezéssel egybekötött biztonsági felülvizsgálatért kaptuk, amit az Anna-(Petőfi-)mésztufabarlangban végeztünk. Ez az összeg 20.000 Ft volt. Ugyanilyen jelentős összeghez, 20.000 Ft-hoz jutottunk csepegésmérésért, amit évek óta rendszeresen végzünk a Létrási-Vizes-barlangban. A létrástetői kutatóházban házhasználati díjként 2 Ft-ot fizetnek a használói, amit a ház karbantartására fordítunk. Ez az összeg 1976-ban 735 Ft volt. Az MKBT-től 3000 Ft-ot kaptunk, mint a jelentésverseny II. helyezetteje. A MEAFC 3000 Ft-ot adott csoportunknak rendszeres évi támogatásként. A Területi Osztálytól a nyári tábor támogatására 3000 Ft-ot kaptunk. A nyári táboron résztvevő vendégeink 1242,50 Ft-ot fizettek hozzájárulás címén. (Másodlagos bevételeink 4960 Ft volt, amit például színesképekért, stabiért, stb. fizettek be tagjaink, a már előzőleg csoportpénzért megvásárolt holmikért.

Kiadásaink 1976-ban megfeleltek a betervezettnek. A nyári táborra 12.371,10 Ft-ot fordítottunk. Külföldi és belföldi túrák támogatására szakosztályunk 5361,40 Ft-ot juttatott tagjainknak. Majoros Zs., Kiss A. és Erdei P. külföldi útjukhoz (Belgium, Törökország) fejenként 1000 Ft támogatást kaptak. Kötélvásárlásra 2500 Ft-ot költöttünk. Overálokat vásároltunk 6603 Ft-ért. A házban az ágy rendbehozatalára 2000 Ft-ot szántunk. Patronra és egyéb felszerelésre 2490 Ft ment el. Újságra és folyóíratra 924 Ft-ot költöttünk. Tagbélyegre 914 Ft-ot fordítottunk. Fotóanyagra 3867,80 Ft lett elkölve. Postaköltségre, külföldi barátainkkal való levelezésre 197,30 Ft-ot fordítottunk. Kiadásaink összesen 44.637,20 Ft-ot tettek ki.

Így az 1977. évre kiindulási alapnak maradt 30.821,10 forintunk. Megállapíthatjuk, hogy pénzügyi szempontból is nagyszerű év volt az 1976-os.

Miskolc, 1977. január.

Szombati Veronika
pénztáros

Az Útmenti-barlang feltárása

A barlangot 1964 óta ismerjük. 1964-65-ben 4-5 alkalommal voltunk a barlangban bontási munkát végezni. A bejárat valószínűleg régen nyitott, a barlang első szakasza kb. 8 m mélységig, 15 m hosszan eddig is ismert volt.

1964-65-ben igen hideg tél volt. Ebben az időszakban a bontás helyén erős, szakaszos légmozgás volt észlelhető. Ez a tény sejtette, hogy az agyagos eltömődés nem lehet túl vastag, sőt, egy kb. 20x20 cm-es járat végig nyitott volt. Nyáron, illetve melegebb időben a légmozgás leállt, vagy alig észlelhetővé gyengült.

Közvetlenül a lejárát után egy kellemetlen szűkület tette nehezzé a lejutást. Ezt 1971-ben egy kerülőjárattal sikerült kiiktatni (?). Ezután intenzívebb munka folyt a barlangban, majd 1972-ben egy róka esett be a bejáraton, amelynek teteme a (veszettség gyanúja miatt) egy

időre leállította a munkákat. A róka kiemelése után a következő vendégünk egy fiatal őz volt, melynek teteme kellemetlen "illatával" űzte el a barlangkutatókat.

Az 1976-os tábor munkaprogramjába fölvtük a barlang további bontását, tekintettel a táborhoz való közelségére és a lejutás gyors lehetőségére. (Ekkor már viszonylag lazább, agyagos törmeléket bontottunk.) A tábor kezdetétől minden nap, folyamatosan ment a bontás a barlangban. Az első nap eredménye után omlásveszély miatt a bontott járat jobb oldalát ki kellett ácsolni. Az ácsolás miatt az eddig 20-25 fokos járat végét ki kellett mélyíteni. A mélyítés következtében több nagy kötömb tetejét találtuk meg. Az ácsolás után körbeástuk a tömböket, és a köztük levő repedésekbe dobott kavics pengéséből lefelé tartó járatra következtettünk. Ezután föladv a eddigi 20-25 fokos bontási irányt, a függőleges irányú bontás mellett döntöttünk. A nagyobb kötömbök kiemelése után tiszta, mosott köveket találtunk, melyek 5-25 kg-os kövekből álló törmeléket alkottak. A kövek közti résen levilágítva a lámpa fénye elveszett a sötétben, a ledobott kavicsok több méteres mélységet sejtettek.

Rövid bontás után már látszott, hogy egy akna tetején bontunk. A kőpergés alapján 10 m mélyre becsültük. Ekkor vékony kötélén egy csákányfejet engedtünk le, amely 16 m mélyen akadt el. Az akna lejárata elég szűk volt, így még néhány óras kalapálásra volt szükség a lejutáshoz.

Ezután 1976 augusztusában Andrej (alias Columbo) vállalkozott arra, hogy átmászik a szűkületen. Kísérlete sikerült. Ezután őt Tokár Ferenc követte, míg fentről Gyurkó Péter, Hamvas Béla és Kasza István biztosította az ereszkedőket. A szűkületen túljutva, 16 m dülferezés után, továbbra is közel függőleges, jól mászható aknában ereszkedett a két kutató, további 50 m-t. Az akna alján agyagos eltömődést találtak. A későbbi, 1976. XII. 11-én történt felméréskor több méterre visszaduzzadt vizet találtak a felmérők.

Tokár Ferenc

A nyárújhgyi MEKK-barlang

A nyárújhgyi barlangot és zsombolyt már 1932-ben is jól ismerték, nevükkel a Turista c. folyóiratban találkoztunk. Nevük ezek után rendszeresen szerepel a Bükk-hegység útikalauzaiban.

Részletesen sohasem foglalkoztak vele a kutatók. A zsomboly és a barlang nem külön egység, hanem egy barlangrészt takar, melynek két bejárata van.

A barlang sötétszürke Wagenophillumos mészkőben helyezkedik el, melyben rendszertelen fehér kalciterek figyelhetők meg. A kőzetrepedéseket hártyszerűen hegyitej és vasoxidos bevonat tölti ki.

A barlangjáratot határoló mészkő jellegzetes ősmaradványai a hosszúra nyúlt, sövényekkel felosztott, csöves formájú négyeskorallok, vagy másnéven Tetracoralliák. Ezek felső permi üledékek, sekély tengeriek. Az előkerült korallok szubtrópusi éghajlatra s meleg tenger jelenlétére utalnak.

A leszállások alkalmával egy szokatlanul veszélyes barlangba jutottunk. Már az első teremben megfigyelhető, hogy a barlang egy töredezett mezőben helyezkedik el. Érdekesség, hogy egy ÉK-DNY irányú törésvonalra kis híján merőlegesen. Víz eróziós és korróziós hatásai nem figyelhetők meg (kivétel a helyenként előforduló hegyitej kiválás).

Néhol a teremfalak háromnegyed részét hatalmas kövek összeékelődése alkotja. A barlang egyes szakaszokon néhány méterre húzódik a felszín alatt, mert a növényzet gyökerei is megfigyelhetők. A járat régebben is nyitott lehetett, csak a bejárati rész később beomlott vagy eltömődött. Erre utal az alsóbb termekben előforduló üledékfelhalmozódás.

A barlang korának meghatározásakor a legmesszebbekig figyelembe kell vennünk azt, miszerint a járat a hegység kiemelkedése során keletkezett repedésekben helyezkedik el, s víz, illetve más alakító tényező nem játszott szerepet kialakulásában. Rövid bontás után kb. 30 m új, igen töredezett, életveszélyes járatot tártunk fel. A térképvázlat és anyaggyűjtés elkészítése után munkánkat a felszínen folytattuk.

Reméljük, hogy a munkánk még sok új színfolttal fog gazdagodni.

Szabó József

A Kőlyuk-galya zsombolya

1976-ban felmérő terepezést tartottunk a Déli-Bükkben.

Ennek során találtunk a 720 m magas Kőlyuk-galyán egy zsombolynyílást, ami emeletes teremben folytatódik, sok oldaljárattal. A terem aljának döntő hányadát különböző színű üledékek, illetve kőhordalék tölti ki. 1977 szeptemberében szerteágazó tevékenységet folytattunk a barlangban, és annak környékén. Térképezéseken, fotózáson, külszíni bejárásokon és üledékgyűjtéseken kívül a Nemzeti Múzeum számára is gyűjtöttünk mintákat és csontokat. Többek között emberi maradványokat is sikerült a felszínre hoznunk.

További és részletes adatokat a barlangról és környékéről az összegyűjtött anyag feldolgozása után kívánunk nyilvánosságra hozni.

Szabó József

Lengyelekkel a Bükkben

1976 áprilisában 7 főből álló lengyel és 5 főből álló magyar csoportot kalauzoltam a Bükkben.

A lengyel csoport a PTTK Gliwicében működő szekciója. Itt-tartózkodásuk során megtekintették a Létrási-Vizes, a Szepesi- és a Nagyhársas-barlangot, s ezekről leírást készítettek. Mind a lengyel, mind pedig a magyar barlangászokkal lengyelországi táborban ismerkedtem meg. Kapcsolatom jelenleg is van velük.

Szabó József

Zsomboly a hegytetőn

Hajnali napsütésben indulunk el táborunktól, Létrástetőről. Jólesik a korai kirándulás. Alig másfél órás menetelés után érkezünk Nagymezőre.

Felettünk magasodik a Kiskőhát hegy nyáron is északi széllel hűtött meredek oldala. Az oldal felső harmadában nyílik az ország legmagasabban fekvő zsombolya. Az évszázados bükkfák között 15x6 méteres zsombolynyílás sötétlik. Kicsit pihenünk, majd beöltözünk. Az első kb. 25 méteres aknában ledülferezünk. A lezuhant korhadt fákat kerülgetve eljutunk a szűkületig, mely a törmelék és a szálkő között alakult ki. Ezen átjutva egy kisebb teremben találjuk magunkat. Érdeklődve nézünk körül. Egy embervájta járdán indulunk tovább a hatalmas, lámpafényvesztő terembe. Az átlag 15 m magas, 30 x 40 x 70 méteres terem körbejárása, a képződmények megtekintése beletelik egy félóraiba is. A járda egy cseppkövekkel borított falú, 2 x 2 méteres aknához vezet, amely mélysége 50 m. A gyors

ereszkedés nem hagy időt a nézelődésre. Az akna végül 10 x 15 méteres teremmé bővül. Erről a szintről több mellékakna, kürtő nyílik.

Ezen a szinten, illetve a további aknában, szifonokban hatalmas bontási munkák nyomati láthatjuk. Ezek Dancza János háború előtt végzett továbbjutási kísérleteinek a nyomai. A barlang becsült mélysége 110 m, a végén egy omladékos akna van. Visszafelé már több idő van nézelődésre. Az omladékban két kisebb terem cseppköveiben gyönyörködhetünk. Egy helyütt rovar van a cseppkőkéregbe "fagyva". Az 50 m-es akna alatti terem falán kb. 4 m-re felmászva fantasztikus görbecseppkövek találhatók. Az 50 méteres aknában visszafelé már lényegesen több az idő. Az első 15 m után már teljesen egyedül van az ember. Csak a mászógépjörgése és a füttyülő kövek hangja töri meg a csendet. A monoton munka nem marad eredmény nélkül. A nagyteremben meleg tea és étel vár minket. Gyorsítjuk a napfényre jutást az első aknán. Egyszerre két kötélén mászógépezünk felfelé. A késő délutáni enyhe szellő kellemesen melegíti kissé átfázott testünket.

Összepakoljuk a felszerelésünket, majd málnázgatva leereszkedünk a meredek hegyoldalon. A lassan lemenni készülő nap vörös fényénél érünk vissza Létrásra, ahol bő vacsora után, a tábortűznél melegedve meséljük a túra élményeit.

Szabó Károly

Az MKBT XXI. Országos Vándorgyűlése

1976. VI. 17-20. között Pécsen rendezték meg az MKBT XXI. Vándorgyűlését. A MEAFC Marcel Loubens Barlangkutató Szakcsoport 12 fővel vett részt az itt megrendezésre került programokon.

1976. VI. 18-án este érkeztünk Pécsre: Lénárt László, Csontos János, Koroknai József, Koroknai Józsefné, Szilvási Ágnes, Szombati Katalin, Tokár Ferenc, Gyurkó Péter, Mester Ágnes, Csorba János, Burdiga Ottó és Tóth Zoltán kollégákkal, valamint a 7 fős "Bükk" Barlangkutató Csoporttal. A vonatról leszállva autóbuszra ültünk, és pár perc múlva elértük éjszakai pihenőhelyünket, az "Urán" szállót.

Másnap reggel 8 órakor Solti Dezső vízműigazgató vezetésével megtekintettük a Tettye-forrást, mely a Mecsek második legnagyobb forrása. 1892 óta 1 millió m³ vizet ad a városnak. Innen autóbusszal a Kőlyuk-forrásbarlanghoz mentünk. Ott a barlangot és a mellette létesített vízművet tekintettük meg, Tompos János főmérnök vezetésével.

A főmérnök elmondta, hogy a barlang vizét duzzasztásos eljárással hasznosítják, Komló vízellátásába segít be. A vízmennyiség növelését náluk egyedülálló módon oldották meg: a Vízfő-forrás vizét szivattyúk segítségével a Kőlyuk-barlang fölött levő inaktív víznyelők egyikébe vezetik (mely csodás látványt nyújt), és gazdaságos vízvezetést biztosít.

Ezek után a Vízfő-forrás barlangját tekintettük meg, Vass Béla főmérnök vezetésével. Az itt létesített vízműépület berendezéseivel és a környezetbe illeszkedő külsejével mindenki tetszését megnyerte. Itt találkoztunk Szomolányi Gyula főosztályvezetővel, aki ismertette az Achilles-víznyelő lejtaknájának munkálatait. Ez a Mecsek alatt húzódó legnagyobb barlangrendszer egyik víznyelője, a rendszerbe itt akarnak bejutni a pécsi kutatók.

Orfűről Abaligetre mentünk, ahol ebéd után került sor a barlangkutató csoportok beszámolójára. A nagy létszámú vándorgyűlésen elhangzott beszámolók emlékezetes élményt adtak. A beszámolók után barlangász ügyességi versenyt rendeztek az abaligeti barlangban, melyen csoportunk 3 csapatot indított. Helyezést ugyan nem értünk el, de minden résztvevő jó felkészültségről adott tanúbizonyságot.

Este szalonasütés, sörözés, valamint a verseny eredményének a kihirdetése kötötte le a társaság figyelmét.

Reggel, azaz 20-án, néhány órás pécsi ismerkedő séta után indultunk haza. Azóta is sokat emlegetjük az itt szerzett élményeinket, barátainkat.

Vincze Ferenc

A Tési-fennsíkon

A Tési-fennsíkon jártunk 1976. december 17-18-án az Alba Regia barlangkutató csoport meghívására.

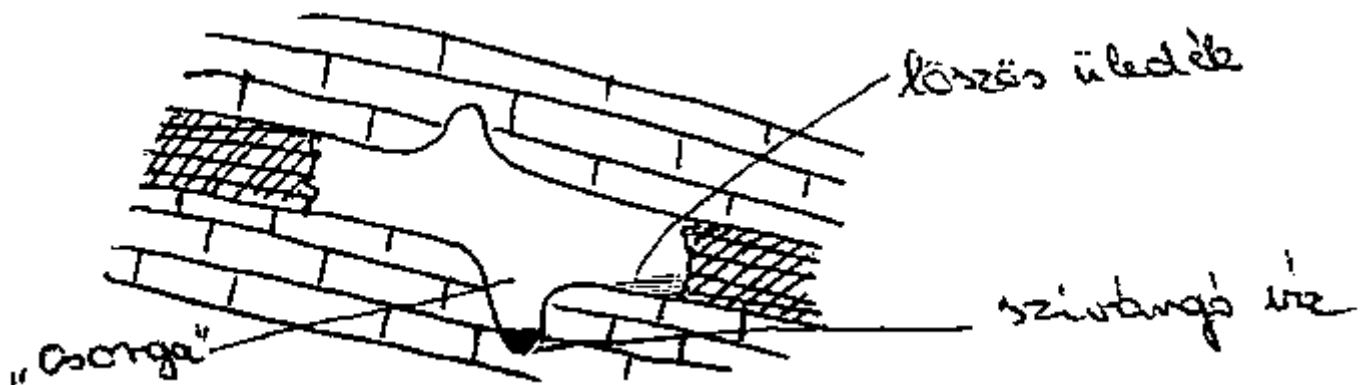
Pogácsa (Tokár Ferenc) rozoga Skodáján (bejáratós) keltünk útra. Az utasok Lenocska (Lénárt László), Spéci (Mélypataki Zoltán) és jómagam. Sár, köd, eső kísért utunkon végig. Annál nagyobb volt a meglepetésünk, amikor Várpalota után fölkapaszkodtuk a Bakony erdői és szántóföldjei közé. Fehér táj fogadott bennünket: a fákat, a füveget, de még az útmenti salakhalmokat is csipkessé varázsolta a mintegy 20 mm-es jégtükké fagyott zúzmara.

Mint kiderült, itt Csőzpusztán az Alba Regia tanyai főhadiszállásán éppen ellenkező az időjárás, mint mifelénk a Bükkben. Míg a városban süt a Nap, itt fenn gyakran gomolyog a köd.

A kedves fogadtatás, a hosszú esti beszélgetés után azonban másnap várt bennünket az igazi meglepetés, a bakonyi barlangok különös világa. Szántóföldek, zöldellő gabonátlák között, vastag lösztakarón ballag az ember ezen a "karszton". S künn a határban, a lösz töbreinek mélyén előbukkan a mészkő, itt vannak a víznyelők.

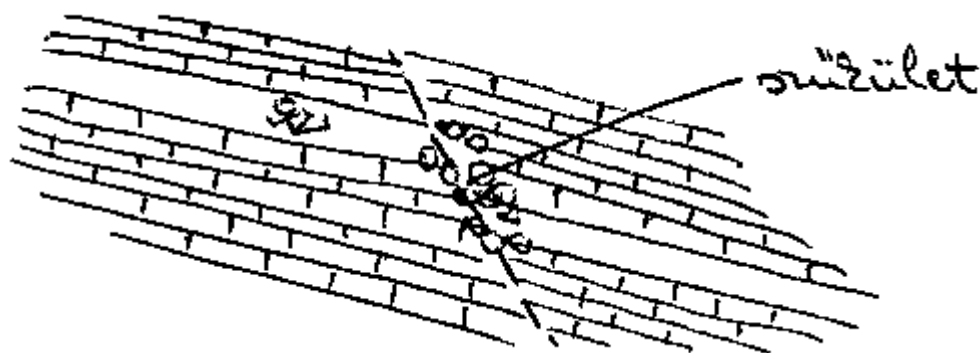
A Bakonyban nem ragad a trutymó. A löszös, vizes agyagba csizmaszárig süllyedtem egy helyen, az Alba Regia barlangban, de csizmám tiszta maradt, amikor kihúztam. Tudni kell, hogy a Bakony kőzeteinek szerkezeti elrendezése merőben különbözik a Bükkiektől: arrafelé nincsenek gyűrődések. Az Alba Regia barlang egy jól oldódó, ferdén lefutó mészkőréteg mentén keletkezett.

A jellemző szelvényt valahogy így kell elképzelni:

Ilyenformán mintegy 25 fokos lejtéssel fut le a barlang 220 m mélységig.

A vetők mentén szűkületek, omladék, a kisebb esés után a megszokott réteg üregében folytatjuk utunkat.

A barlang utolsó 60 méterén 4 %-os a CO₂.

A barlang végét a "Nagylapító" képezi: a réteglapok összeszűkülnek a mélyben.

A múlt évben tárták fel a barlangot az Alba Regia csoport kutatói, mint ahogy több 80-100 méter mélységű aknabarlangjukat is. Mint mesélik, évekig nem volt eredménye fáradságos munkájuknak, s most pedig lépten-nyomon bejutnak az üregekbe.

Vakond feladatuk könnyebb, mint a miénk: a löszdugókat a mi keményre szikkadt, vagy éppen ragadós agyagjainkhoz képest bontani szinte kellemes, tiszta munka.

Ám van más is, amit megirigyelhetnénk. Az Alba Regia csoport tagjaival bármilyen barlangos témáról lehet értekezni. Mindenkinek kioszt a csoport egy "szakterületet", s egymást tájékoztatják ezekről. Minden újonc hozzá tud szólni a barlangbiológiától kezdve a karszthidrológiáig minden kérdéshez.

Külön laboratóriumuk van a "házban". Önállóan elektromos mérőműszereket szerkesztenek. A környék karsztforrásairól hosszú évekre visszamenőleg adatokkal rendelkeznek. Területükről részletes katasztert készítenek, térképen jelölik meg a barlangok bejáratát.

Több mint egy évtizede visszamenően írják az Alba Regia csoport évkönyvét, melynek mintájára indul e könyv is.

Szeremley Szabolcs

Túránk az egri várban

Ki ne olvasta volna az Egri csillagok c. regényt? S ki ne hallott volna az egri vár kazamatarendszeréről, és a várból kivezető alagútrendszeréről? A legendából ismert több km-es alagútrendszer titkát még a mai napig sem sikerült egyértelműen megoldani.

Liptai Edit (Samec) szakcsoportunk volt, jelenleg tiszteletbeli tagja meghívta csoportunkat, hogy a történelmi időket átvészelt vár múltjával és kazamatarendszerével egy egynapos túrán próbáljunk megismerkedni. Sokat nem is tanakodtunk, máris tizenketten jelentkeztünk.

A megbeszélés és a találkozó között eltelt néhány hét, de a barlangászok pontosságát betartva a megbeszélés szerint találkoztunk, és "megostromoltuk a várat". A kaputól befelé haladva Samec ismertette velünk a várban jelenleg is folyó helyreállító munkálatokat. A várudvaron levő kútba éppen most készül kutató-leszállásra egy bűvárcsoport, a helyreállítási munkák keretében. A kúthoz érve nem kis meglepetésünkre a szakcsoportunkkal évek óta jó kapcsolatban levő debreceni bűvárokat ismerhettük fel vízhatlan gumiruháinkban. A találkozás öröme nem sokáig tarthatott, mert az idő gyorsan elszaladt, s így ők is, mi is kutatási területeinkre vonultunk.

A barlangokban többször vizsgáztatt overáljainkba átöltözve 2 munkacsoportra osztottunk.

Az egyik csoport feladata a kazamatarendszer bejárása és esetleg ismeretlen

folyosójáratokba való bejutás, a másik csoportnak a labirintus egy részének feltérképezése, a bejárattól haladva az eddig ismert legmélyebb pontig.

A nagyobb létszámú kutatócsoport is két részre oszlott és így 2x4 fős csoportokban először a turisták által is járható és megtekinthető járatokkal ismerkedtünk meg.

A vár falának repedésein leszivárgó csapadék a labirintus mélyebb pontjait térdig érő vízzel borította el.

A vízben gázolva tovább, a fejünk felett, egy 2 m átmérőjű és kb. 5-6 m magas körszelvényű járat törte meg az átlagosan 2 m magas járat egyhangúságát. A járatba felkapaszkodva megállapíthattuk, hogy az alsó szint felett levő, már ismert járatba vezet, amely a turisták testi épségének védelmében el van falazva.

Ez alatt a másik 4 fős csoport egy figyelő-örhely beöblösödéséből nyíló emberderéknyi üreget fedezett fel. Az üregeken átpréselődve egy több helyen omladozott, 40 cm szélességű, 150 cm magas szűk folyosóba jutottunk, melyet a lepergett omladék kitöltődés néhol 50 cm magasságra csökkentett. Ezen a szűk, vizes és omladékos folyosón kb. 30-35 m-t haladtunk előre, ahol végül is egy omlás teljesen elzárta a járat további részét.

Míg a 2x4 fős csoport a szűk járatokban préselte magát, a felmérő és térképező csoport szorgalmasan végezte - ha nem is olyan izgalmas, de igen hasznos - munkáját.

A barangolásnak és a felmérő munkának az idő rövidsége vetett véget. Új és ismeretlen járatokat nem sikerült felfedeznünk, de az eddigiekkel megismerkedtünk, s azt részben feltérképeztük.

Burdiga Ottó

Az Ardói-barlangban (Szlovákia) jártam fotózni

A rimaszombati Explózia Barlangkutató Csoporttal régi és kialakult a kapcsolatunk. Ennek keretében 1976. szeptember 11-én az aggteleki határállomásnál találkoztam Vaszka Lacival és Benedek Lacival. (A Domicáig feleségem, Majoros Zsuzsanna és Emese lányom is elkísért. Ők a barlang megtekintése után visszamentek).

Azon melegében elmentünk az Ardói-barlanghoz. Az első szakasz becsületes és kimerítő fotózása után Rimaszombaton aludtunk. Mivel a barlang alsóbb részein nem tudtunk fotózni, másnap visszatértünk ide, de ekkor más Potocznik Emil is velünk volt.

Igen sok színes dia és negatív képet, valamint fekete-fehér felvételt készítettünk. Ezek közül mutatunk be néhányat.

Kellemes és szép túránk jó kapcsolatunk újabb apró állomása volt.

Lénárt László

Lubanska Wiprawa 1976.

A lengyel zagani BOBRY SPELEOCLUB meghívására 1976. július és augusztus hónapban törökországi barlangkutató expedícióban vettem részt. Az expedíció a Bobry klub fennállásának 10. évfordulója alkalmából jött létre. Célunk volt az eddigi lengyel, német és angol expedíciók munkáját folytatni. Egy kéthónapos barlangkutató munka leírása 2-3 oldalban lehetetlen. Remélem, ezt a kedves olvasó sem várja el tőlem. Megpróbálom összefoglalni e nagyon szép, de nagyon fárasztó munka főbb eredményeit.

1976. július 3-án este kezdődött életem eddigi legnagyobb utazása. Kilenc lengyel barátommal, egy 3 tonnás teherautóval és egy terepjáró autóval nekivágtunk megismerni a

számunkra még ismeretlen Törökországot. Jugoszlávián, Bulgárián keresztül július 6-án reggel érkezünk Isztambulba. A gépkocsikat felváltva vezettük. Városnézés után este indultunk Antalyába, a Földközi-tenger partjára. 8-án reggel az Antalyától 25 km-re fekvő Karaini karsztvidéken felépítettük 1. számú táborunkat. Mintegy 2500 km-t tettünk meg, nem mindig problémamentesen, de ezt most nem kívánom részletezni. Nowak, az expedíció vezetője táborépítés után a mai napra pihenőt engedélyezett. Nagyon fáradtak voltunk, de aludni senki sem tudott. A hőmérő higanyszála 43 Celsius fokot mutatott. Levélírással töltöttük időnket. Este orvosi vizsgálat és gyors takarodó következett. Reggel párokra szakadtunk és terepjárásra indultunk. A tūhegyes korrodált mészkő, a nagy meleg estére nagyon megviselte a társaságot. Volt elég dolga Andrzejnek, az orvosunknak, hogy a fájó mély vágásokat a kezünkön és a lábunkon rendbe tegye. Este megismerkedtünk Ibrahimmal, aki a Karaini karsztmúzeum igazgatója volt. Gyorsan elővettük a térképeket egyeztetés céljából. Sikerült a 4 csoportunknak minden jelentős barlang helyét bejelölni. Karain, Suluin, Mustanini, Jeniköy, Suzus, csak hogy a nagyobbakat említsem.

A következő 10 napon éjjel-nappal felváltva dolgoztunk a megbeszéltek szerint. 3 csoportra osztódtunk, beszerelő csoport, térképező csoport és fotós csoport.

10 nap alatt mintegy 13 kisebb barlangot ismertünk meg. A barlangokra jellemző a 18-20 Celsius fokos hőmérséklet, hatalmas termék, szifonok, és a leírhatatlanul gazdag cseppkőképződmények. Szívesebben voltunk barlangban, mint kint, ahol iszonyú meleg volt, és az orvos utasítására csak teát lehetett inni.

A barlangok többsége vízszintes, tág járatokkal, a szifonokban gumicsónakot használtunk. Technikailag csak a drága műszerek mozgatása jelentett nehézségeket. A 11. napon orvosi vizsgálat. Jurek számára nagy volt a pszichikai megterhelés. Nekem fogat kellett húzatni. Átlagosan 3-4 kg-t veszítettünk a súlyunkból. Az orvos javaslatára pihenőnapot tartottunk. A kis kocsival lementünk a Földközi-tengerhez. Másnap külszíni bejárást végeztünk ismét kettesével. A táborhelyünkől DNy-i irányban 4 völgy húzódott. Én Bronekkel mentem a 2. völgyben. Kétoldalt 150-200 m magas falak, több helyre is felmáztunk, de csak az árnyak játéka volt, amit mi bejáratnak véltünk. Délután négy óra volt, és semmit sem találtunk. Bronek ebédet készített, én víz után néztem. Sajnos eredménytelenül. De megpillantottam egy repedést.

-Bronek! - kiáltottam.

-Có - volt az egyhangú válasz.

-Mahara - ez törökül barlangot jelent.

Nem tudom, hogy csinálta, de 5 perc múlva ott volt sziklaszögekkel és karabinerekkel a kezében. Mintegy 28 m-t kellett a falon felmászni. Bronek biztosított. Mikor felértem, utánam jött.

- Piter - Szólt Bronek.

- Barlang!

- Tak - mondtam boldogan, és kezdtem beszerelni a kötelet.

Bronek rám szólt, hogy majd reggel, most menjünk pihenni. Igazat adtam neki, és a gyomromra gondoltam, hiszen rég volt már 7 óra. Visszasiettünk a hátizsákokhoz. A benzinfőzőn odaégett az ebéd. Bronek mentolos cukorral kínált. Ha éhes az ember, kenyérrel ez is megteszi. 21-kor értünk a táborhoz. Finom vacsorával vártak minket. Meglepően jókedvű volt mindenki az egész napos munka után. Paduch jelent meg, mint egy kivénhedt janicsár, úgy ki volt öltözve, és engedélyt kért Bronektól egy üveg vodka felnyitására.

- Miért? - kérdezte Bronek.

- 120 - volt a válasz.

- Jó - mondta Bronek.

Én nem értettem semmit. Aztán minden világos lett. A 3. völgyben 120 m mély zsombolyt találtak, és Olympia névre keresztelték. Reggel ismét útra keltünk. Andrzej, Paduch és Ksisek

az Olympiába mentek fotózni és térképezni, a többiek az ismeretlen barlanghoz siettünk. Én ereszkedtem le elsőnek, utánam Bronek. 54 m-es akna, a falakon végig borsókövek. Szűkület következett, amit bontani kellett, de sajnos nem volt nálunk véső. Visszamasztunk, a többiek lementek. Én fölfele másztam ki egy kürtőt, kb. 30 m lehetett, majd ismét barlangbejárat. Fotóztunk, térképeztünk. A többiek elmondták, hogy az Olympia is hasonló jellegű zomboly. Elhatároztuk, hogy másnap bontani fogunk. Hazaérve a táborhoz ismét meglepetés. Felfegyverzett katonák, és egy parancsnok. Aki valami keveset beszélt németül. Megmutattuk neki a törökül írt engedélyünket, ami Ankarából kaptunk. Elolvasta, és nagyon udvariasan megkért minket, hogy pakoljunk össze, és a katonaságon kapunk szállást, ahol fegyveres őrt is adnak mellénk, mert itt nem vagyunk biztonságban. Hiába volt minden. Nagyon mérgesen, de fegyelmetlenül összepakoltunk mindent, fel a kocsira, irány a NATO. Broneknak nagyon nem tetszett ez a hely, úgyhogy még az éjszaka folyamán továbbálltunk Cevizli felé. Kereshettek minket reggel!

Éjszaka utaztunk, reggel 10-kor érkezünk Cevizlibe. Hogy megelőzzük a bajt, jelentkeztünk a helyi hatóságoknál. Itt útbaigazítást kaptunk, merre van ivóvíz és a Düdencik-barlang. Nagyszerű fenyőerdő közepén, a barlangtól 500 m-re igazi karsztvizet találtunk. A hőmérséklet 25 fok, nagyon kellemes, igaz, 1700 m magasan voltunk. Itt igazán jót pihentünk a 2. tábor felállítása után. Másnap délben megkezdtük a leszállást Törökország 2. legmélyebb barlangjába (331 m).

Paduch, Ksisek és én megkezdtük a beszerelést. Bronek volt a telefonügyeletes a tábor és miközöttünk. 24 óra megfeszített munka után sikerült 220 m mélységig beszerelni 8 db kötelet, hágsót és a telefont. Reggel nagyon fáradtan jöttünk fel. Minket váltottak a többiek. Térképeztek, fotóztak, filmet forgattak, és leszállítottak még köteleket. Nekik is megnehezítette a dolgukat a két tó, amelyen csak gumicsónakkal lehetett közlekedni. Finom reggelit és meleg teát készítettek számunkra, mert bizony a barlang hőmérséklete itt már csak 5 fok volt. Július 27-én 14 órakor Bronek, Henyek, Gebelsz, Jurek, Gyusek és én elindultunk, hogy végigjárjuk a barlangot. Jurek 80 m-en lemaradt az 1-es telefontól, Gebelsz 140 m-en a 2-es telefontól, Gyusek 220 m-en volt az ügyeletes. Egy 40 méteres akna után elértük a vízszintes ágot. Itt sokszor kellett használni a gumicsónakot. Kisebb-nagyobb aknákon ereszkedtünk le. A termekben láttuk az árvízkor levonuló víz szintjét 3-4 méterrel a fejünk felett. Ismét egy 30 méteres akna. Leereszkedtünk. Bronek levest és teát főzött. Ismét hatalmas vízszintes járat, majd elképesztő agyagfal, majd egy kis szifonban vége a barlangnak. Megpróbáltunk kerülő járatot keresni, bontani nem lett volna célszerű. Sajnos nem találtunk semmit. Rövid pihenő után elindultunk visszafelé. Utunkat lassította, hogy térképeztünk és most már felfelé kellett mászni. Visszaértünk Gyusekhez, és megkezdtük a kiszerelet. Nem irigyeltük 3 társunkat, több mint 12 órát vártak ránk, lemondva a barlang megtekintéséről. Igazi barlangkutatók. Köszönöm nektek! A kiszerelet 14 órát vett igénybe, de már nem fázott a három ügyeletes. 140 m-ig kétszer kellett fordulnunk. Aztán Bronek felszólalt telefonon:

- Itt vagyunk a 60-as alján. A kötélen elázott és csúszik a mászó gép. Piros kötelet szerelj be. Kékkel biztosíts. Sorrend: Gyusek, Jurek, Gebelsz, Henyek, csomagok, Péter és én. Jó munkát! Vége.

3 óra múlva mindenki a felszínen volt. Nagyon örültünk, hogy sikerült leküzdenünk ezt a technikailag igen nehéz, rengeteg traverzzal, aláhajlással, szifonnal teletüzdelt barlangot. 331-ből 270 métert kötéletechnikával kell megtenni. 740 m kötelet szereltünk be. De megérte, mert ilyen hatalmas méretű zombolyt ritkán láthat az ember.

Ezen a területen rengeteg külszíni túrát tettünk. 3 kisebb barlangot találtunk. Rengeteg fotót, filmet, térképet készítettünk a későbbi kutatások megkönnyítéséhez, mert ez még eddig feltáratlan terület. Mintegy 12 nap eltöltése után továbbindultunk Közép-Anatólia felé, ahol a már eddig feltárt barlang fotózása és térképezése volt a cél.

Ez a munka 10 napig tartott. Nagyon szép cseppkőbarlang, 4-5 km hosszúságú. A Düden-barlang igazi meglepetés volt számunkra. A barlang szájában egy folyó tűnik el, ami most a szárazság miatt ki volt száradva. A helyi lakosok szerint egy német professzor megfestette a vizet, amely öszerinte Antalyától 50 km-re jön ki a tengerbe. Ez légvonalban 97 km. Sajnos ekkora barlang feltárására nem volt berendezkedve az expedíciónk. Majd talán egyszer sikerül egy magyar expedíciónak feltárni a titkot? Mi kb. 8-9 km-t jártunk be a barlangból.

Még 2 hét volt hátra. Mintegy 400 km-es út után megérkeztünk Kayak Aviba, az Erciyas vulkán lábához. Itt felállítottuk a 4. sz. táborunkat. 3 napunk volt, hogy megmásszuk a csúcsot. Gyorsan munkához láttunk. Egy német csoporttól sikerült térképet szereznünk. Reggel felmentünk a csúcs lábához (2800 m), mindenki kiválasztotta a magának megfelelő utat. Nekem Jurek lett a kötélpárosom. Reggel 6 órakor indultunk. A 2. hófal volt a miénk. A hófal lábánál reggeliztünk, elóvettük a jégcsákányt, hágóvasat, és nekivágtunk a mintegy 800 m szintkülönbségű kb. 1,3 km hosszú hófalnak. A nap ragyogóan szikrázott. Seholy egy felhő, igazi hegymászóidő! Hamar észrevettük, hogy nem lehet a megszokott módon traverzálva menni, mert állandóan kövek suhogtak el mellettünk. Felvettük a fejtámaszt. 3 és fél órát tartott az út a gerincig. A hófal vége 50-60 fokos volt, itt kötelet használtunk. Bronnek és Sabi a csúcsról integettek, és tudomásunkra adták, hogy indulnak lefelé. Mi megvártuk Ksisekot és Gyureket. Már nem messze volt a csúcs, de ez volt a legveszélyesebb szakasz. Jurek és Ksisek biztosított. Egy kis párkányon kellett kitraverzálni, a lábam alatt 1000 méter, de a csúcs csak 15 méter. Bevertem két sziklaszöveget. 13,42-kor fenn voltunk az Erciyas csúcsán (3916 m). Beírtuk a nevünket a csúcskönyvbe, gyönyörködtünk a kilátásban, és a vulkán déli oldalán elindultunk a táborhelyünkre. Nagyon nehéz volt a kihűlt lábán leereszkedni. Este 22 órakor értünk a táborba. Igazi hegymászóélmény volt.

Másnap pihenőnap. Mindenki rendbe rakta a csomagjait. Lezártuk a hordókat és elindultunk hazafelé. Már mindenkin érződött az igaz közmondás: "Mindennél jó, de a legjobb otthon". Ezúton szeretném megköszönni a klubnak, hogy lehetőségéhez mértelen elősegítette az expedíció sikerét. Ezzel is tovább erősödött a klub hírneve és nemzetközi megbecsülése. Köszönöm barátaimnak, klubtársaimnak azt a nagyfokú egyéni segítséget, amit az expedíciónak adtak. És nem utolsósorban a lengyel Bobry klubnak, hogy egy ilyen nagyszabású expedíción a miskolci Marcel Loubens Szakcsoportból képviselhettem a klub színeit.

Miskolc, 1977. január. 26.

Erdei Péter

Hogyan lettem barlangkutató avagy első évünk a barlangok világában

1976. február 11-én szerdán, 6 órakor barátommal, Gonda Gyulával megjelentünk a TIT Széchenyi utcai székházában, a barlangászokat keresve. Útbaigazítás után a teremben találkoztunk Majoros Zsuzsával, a csoport elnökével, aki kikérdezett bennünket. Elmondtuk, hogy már régen foglalkozunk a gondolattal, hogy barlangászok leszünk, de sokáig nem tudtuk, hová menjünk, kit keressünk. Végül egy közös ismerősünk útján jutottunk el a Marcel Loubens csoporthoz. Partizánkodni nem akartunk, szervezett formában szeretnénk volna megismerkedni a barlangi világgal.

Miután Zsuzsa tájékoztatott a feltételekről és a követelményekről, már a következő vasárnap kimentünk Létrástetőre.

Ez volt talán életünk legizgalmasabb útja. Más utat nem ismerve, a Vesszős-völgyön mentünk fel. Burdiga Ottó megígérte, hogy kalauzunk lesz a Vizesben, de fél 10-ig vár csak. Borzasztó hosszúnak tűnt az út, talán az időre érkezés miatt. Felérve, későbbi társaink evésre buzdítottak. Jól befalatoztunk, és kezdetleges felszerelésünket magunkra öltöttük. A

klasszikus barlangjáró öltözetből csak egy-egy stabink volt. Kézi elemlámpával világítottunk. Bende (Csontos János) és Ottó voltak a vezetőink, de velünk jött Csucus (Hajdú Mária) is. Ez a leszállás mindörökké emlékezetes lesz számunkra. Nem voltunk lent sokáig, csak a labirintust jártuk be, de olyan izgalmas és akkor olyan fárasztó volt az út, hogy utána napokig ennek hatása alatt éltünk. Itt avattak fel társaink karbidlámpa fényénél, arcunkat barlangi agyaggal bekenve. Bende mondta az avató szöveget.

Ez után a leszállás után még csak megerősödött bennünk a vágy további barlangok megismerésére. Lázasan kezdtünk a felszerelésünk javításához, fejlámpa készítéséhez. Társainktól ellestük a fejlámpa formáját, anyagát, a felerősítés és az elem elhelyezésének módjait. Mindenki mást mondott, mindenki a sajátjára esküdött. Így hát saját, legjobbnak tartott elképzelésünk szerint készítettük el fejlámpánkat.

Szorgalmasan jártunk ki Létrástetőre és a szerdai gyűlésekre. Meglepődve tapasztaltuk azonban, hogy a remélt, és joggal feltételezett összetartás, segítő szándék időnként hiányzik a csoportból. Egy-egy tagban többet bízhattunk és remélhattunk, pl. Csorba Jancsi, Burdiga Ottó, másoktól csak ígéretet kaptunk.

A nyári tábor mindkettőnk nagy élménye volt. Kezdő balekként azon igyekeztünk, nehogy szégyent valljunk. Nagy gonddal készítettük elő felszerelésünket. Sikerült egy-egy hordkeretet csináltatnunk, amelyek később kivívták társaink elismerését. Szinte egyik napról a másikra készültek el zsákjaink, melyeket saját elképzelés szerint varrtunk meg. Kölcsönátorban, Gyuszi kölcsön hálósákban, én saját hálósákban aludtunk a táborban. A tábori élet megedzett mindkettőnket. A mindennapi munka vagy leszállás, a külszíni túrák, az egészséges környezetben eltöltött két hét a tapasztalatokkal és az újonnan szerzett ismerősökkel való barátság tette széppé a kisebb zűrök, zsörtölődések ellenére a tábori életet. A balekavatás, az esti tábortüzek, a közös éneklések, mind-mind örök emlékeink maradnak. Szabó Karesszal itt kerültünk szorosabb kapcsolatba. A tábor után a Karcsi szervezte vasárnapi túráink színhelyét mindig más-más területére tettük gyönyörű Bükkünknek. Így ismertünk meg néhány olyan barlangot, amelyben a csoport jelenlegi tagjai sem jártak sokan (Mexikó-völgy, Nagykovács). Kialakult az a kis közösség a csoporton belül, amelyikben mindannyian fenntartás nélkül megbíztunk egymásban, úgy az ígért eljövétel, mint a leszállás során. Ebben az időpontban kezdett a közöttünk év végére kialakult különbség megmutatkozni. Elég volt néhány kihagyott vasárnap, és Gyuszi máris 7-8 barlanggal többet látott tőlem. Ez a szám év végére 20 lett. Így az évet Gyuszi 47 leszállással fejezte be, én 27-tel. Meg kell jegyezni, hogy az 1976-os évben Gyuszi ezzel a csoportban a második lett. Én ? lettem. Dicsekvés nélkül megállapítható, hogy teljesen kezdő létünkre az első 10 között ott voltunk. Terveink a jövőre nézve: minél több barlang megismerése, a felszerelésünk, technikai tudásunk tökéletesítése. Körülményeinkhez képest minél többet látni, élményekben gazdagodni. Szeretnénk, ha az 1977. és a további években öreg firmáink járnának előttünk jó példával, és nem férnénk be az első 10 közé ettől nagyobb leszállási számmal sem.

Tóth Zoltán